

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Indictio, Acta & Decreta Synodi Diœcesanæ Paderbornensis

Diözese <Paderborn>

Nevhvsii, [1688]

Partis Primæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36013

HERMANNUS WERNERUS
 Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Paderbornensis,
 S. R. I. Princeps, Comes Pymontanus, & Cathedralis
 Ecclesiæ Hildesiensis Præpositus &c. Universis & singulis Abba-
 tibus, Præpositis, Decanis, Abbatissis, Prioribus, Archidiaconis, Capitulis,
 Conventibus, Cathedralis & Collegiarum, Regularium & secularium Parochialiumq; Ecclē-
 siarum Rectoribus, totique Clero, Clericis, Notarijs & Tabellionibus publicis quibuscunque
 per Civitatem & Diœcesin Nostram Paderbornensem ubilibet constitutis salutem in Domino
 sempiternam.

Cum hodiernâ die intermissam multis annis Synodum Diœcesanam juxta obligationem
 Nostram, ad Gloriam omnipotentis Dei, Beatissimæ Virginis Matris Mariæ nec non Sanctorum
 Liborij & Kyliani honorem resumpserimus, speramus fore, ut omnes ex hoc sacro cœtu lumen
 & Spiritum ad officia nostra debite peragenda reportemus, eum in finem sequentes ordinatio-
 nes & decreta de Venerabilis Nostri Capituli assensu ab omnibus impostero observanda serio
 præcipimus.

**CONSTITUTIONUM
 ET
 DECRETORUM SYNODALIUM
 DIOECESIS PADERBORNENSIS.**

PARS PRIMA.

TITULUS I.

De Fide Catholica.

I.

QUO ad salutem magis necessaria est Fides Catholica, sine quâ impossibile est placere Deo,
Hebr. 11. Eò majore curâ & sollicitudine attendendum universo Gregi nostro, ut ante
 omnia integrè inviolabiliterque hanc fidem teneat, ab omni alieni dogmatis vel potius erroris
 contagione præservetur, & si quæ oves aberrent, ad ovile Ecclesiæ reducantur.

2. Idcirco Exercitium Acatholicum sive privatum sive publicum, insistendo Prædecesso-
 rum nostrorum vestigijs, nullatenus tolerare volumus in hac Nostra Diœcesi, mandantes serio
 Pastoribus sedulam attentionem & vigilantiam, ut, si qui Prædicantes aut Ministri Acatholici ir-
 reperent & vineam Domini demoliri conarentur, contra ejusmodi, ope Magistratûs secularis si-
 bi præsto futurâ utantur, Nobisque quamprimum denuncient.

3. Quamvis Germaniæ status non ferat, ut veteres Canones de vitando hæreticorum
 commercio observentur, nihilominus Acatholicorum Prædicantium conciones audire, aut
 exercitijs eorundem sectæ interesse prohibemus, cum id vel veram simulationem sapiat, vel inde
 grave perversionis periculum immineat.

4. Dolendum valdè, quod parentes aliqui propriæ & filiorum salutis immemores, filios
 suos spe lucri, opificij aut mercaturæ causâ ad loca Acatholica mittant, ubi tales subinde sedem
 figunt, & fidem, prò dolor, deserunt, moneant Parochi serio ejusmodi Parentes, ne cum periculo
 animæ & suæ & filiorum temporale commodum quærant.

5. Sub pœna confiscationis librorum & gravis arbitrariæ multæ Typographis & Bibliopo-
 lis mandamus, ne ullos Libros imprimant, imprimivè curent, nisi prius à Vicario nostro appro-
 batos, aut in hac Diœcesi libros prohibitos aliunde importatos distrahant.

TI.

T I T U L U S II.

De Professione Fidei.

1.

Non satis est ad salutem, interius credere, sed præterea necesse fidem exterius profiteri: corde enim creditur ad iustitiam, ore autem Confessio fit ad salutem; hinc Propheta Regius, credidi propter quod locutus sum.

2. Ad huiusmodi professionem animo omnes prompti esse debemus: actu autem & re ipsa edent, quotquot in Diœcesi Nostra ad dignitates, Canonicatus in Cathedrali & Collegiatis Ecclesijs, ad beneficia curata & quæcunque alia promoventur, superiores Regulares, qui ad Doctoratum, Licentiam & alios gradus Academicos aspirant, Lectores, Confessarij, Concionatores, Magistratus, Medici, Ludimagistri, Obstetrices, & quicunque Catholicæ Ecclesiæ reconciliari cupiunt.

3. Ex his provisi de dignatibus, quarum Confirmatio ad Nos spectat, & de curatis beneficijs coram Nobis aut Vicario nostro Generali aut Archidiaconis ubi eisdem Jus Investituræ competit; de alijs dignitatibus & Canonicatibus, beneficijs, Vicarijs in Cathedrali & Collegiatis in manibus Decani & Capituli eiusdem Ecclesiæ, Regulares coram suis Superioribus, Ludimagistri autem & Obstetrices ex commissione Archidiaconorum coram Parochis.

4. Facienda autem erit professio in templo, Capitulo aut alio loco decenti super Altari vel Mensa cum Imagine Sanctissimi Crucifixi, Missali vel libro Evangeliorum aperto, cereis duobus accensis & præsentibus aliquot testibus; Recipiens professionem sit indutus stolâ & superpelli- ceo in sede collocatus, legentem diligenter audiat, aut si legere non possit, distinctè prælegat, & factam professionem notet.

5. Et si professio fidei non semper obliget, nunquam tamen aut veram negare fidem, aut simulare alienam licitum, unde meminerint, & moneantur Catholici, dum A Catholicorum terras peragant, præcepta Ecclesiæ de observantia Jejuniorum non violare.

T I T U L U S III.

De Prædicatione verbi divini.

1.

UT verbi Dei prædicatio, quod est vitæ spiritualis pabulum, fidei principium, bonorum operum fundamentum, incrementum accipiat, & uberiores in singulos dies pœnitentiæ fructus in fideli populo ferat, statuimus:

2. Ut Concionatores gravitatem peccatorum pœnarumque inde provenientium describant, virtutis amorem omnibus instillent, præcepta Dei & Ecclesiæ modumque ea servandi proponant.

3. Abstineat Concionator, ostendendæ doctrinæ vel eloquentiæ causâ ab inanibus & difficilibus captumque auditorum superantibus, & ad fidei ædificationem minus pertinentibus quæstionibus, unde sui ipsius potius, quàm Jesu Christi Prædicator esse videatur.

4. Ne auditoribus tœdium creetur, Concionator dictione suâ mediam horam aut tres quadrantibus non excedat.

5. Nemo aniles fabulas, nemo scommata, nemo sales ac Jocos, nemo incertas atque Apocryphas historias, aut suspecta jure miracula pro suggestu recenseat.

6. Cùm per scommata & convitia A Catholicorum animi magis exasperentur, ab ijs Concionatores abstinere contra verò dogma aliquod Catholicum frequenter solidis argumentis confirmare contrariumque errorem nervosè refutare mandamus.

TITU-

TITULUS IV.

De Catechesi.

I.

A Probâ puerorum atque adolescentum informatione non privata tantùm familiarum paucarum, sed publica etiam & communis Reipublicæ totius salus, atque Ecclesiæ integritas dependet, quam ob rem necessarium plane est, ut omnes à teneris atque ab adolescentia portent Jugum Domini in pietate & bonis moribus, ac litteris instruantur, ut una cum pietate ac Religione honestas conjuncta ab incunabilis imbibatur. Quocirca Parochi omnes tradendæ Christianæ doctrinæ & explicandi Catechismi studium sibi habeant cordi ac curæ, cogitentque se tanquam bonos optimi Patris familias Ministros multò diligentior operam spargendæ in novali Domini agro Catholicæ Religionis sementi impendere velle, quàm inimicus homo in super seminandis Zizanijs (quæ evelli deinde ægerrimè queant) collocet.

2. Singulis itaque diebus Dominicis elementa Religionis Catholicæ juxta methodum Catechismi Romani perspicuè explanent pueris Parochi vel per se vel per alios ad functionem hanc idoneos tempore pomeridiano sub horam duodecimam vel primam, idque in Oppidis & Pagis observari jubemus.

3. Atque ut rudis pueritia ad piam hanc exercitationem animeretur affluatque copiosius, linguâ vernaculâ per breves & concisas quæstiunculas suaviter atque humaniter fidei rudimenta, hoc est ea, quæ ad fidem, spem & charitatem, Sacramenta & Officia Justitiæ Christianæ pertinent, continenturque oratione Dominicâ, salutatione Angelicâ, præceptis Dei & Ecclesiæ, virtutum studio, vitiorum fugâ, exponant, diligentioribusque munuscula donent.

4. Pastores, Concionatores & Catechistæ invitent & alliciant etiam Juvenes ac seniores ad Catechismum audiendum, cum hi sæpè numero magis quàm pueri Catechetica indigeant instructione. Supinam insuper parentum in educandis prolibus socordiam sæpè castigant, cum experienciâ constet, multos mortalium majorem pecoris sui quàm prolis aut sui ipsius rationem habere: unde, quod deplorandum est, complures astu & suasu diaboli ad veneficia & magicas artes seducuntur. Efficaciter proinde Parentibus & Patribus familias tam privatim quàm publice in Concionibus inculcent, ipsos sub pœna gravis peccati obligari ad rudes suos liberos & domesticos doctrinâ Christianâ imbuendos, illosque identidem intentatis etiam pœnis admoneant, ut liberos suos Juniores & seniores famulos & ancillas ad divina Officia & Catechismum diligenter mittant.

5. Publicent quoque, nullos profus ad sacram Eucharistiam percipiendam vel Matrimonium ineundum deinceps admittendos, nisi Romano-Catholicæ fidei principijs satis instructos, sic enim futurum confidimus ut non solùm pueri, sed etiam adulti & senes ad institutum hoc sanctissimum cum uberrimo animarum fructu frequentius convolent.

6. Ne qui vero sint, sive parentum sive liberorum, qui tam salutare opus negligant aut contempnant, visitentur familiæ singulorum Parochianorum à Pastore cujuscunque loci, & Catalogus conficiatur puerorum & puellarum famulorumque & ancillarum cujuscunque familiæ, quo absentes faciliè cognosci & puniri possint.

7. Diversitas libellorum doctrinæ Christianæ seu Catechismi magnam in discendo & docendo parit difficultatem, ideoque mandat hæc Synodus, ut Parochi alijque omnes ad quos spectat, unum & eundem modum in docendo & discendo doctrinam Christianam ubique teneant, tenerique faciant.

8. Durante lectione Catechetica cessabunt omnes lusus mundani, saltus, clamores & occupationes ac potationes, illicitumque erit omnibus Tabernarijs ulli quàm itinerantibus tabernam aperire & potum præbere.

TITULUS V.

De Scholis,

1.

IN Oppidis & Pagis Parochiales scholæ si collapsæ sint, restituantur, si conservatæ colantur & augeantur, sed præter Parochiales non admittantur multæ, nullæ autem omnino de novo instituantur, nisi de consensu Episcopi vel Vicarij.

2. Scholis tantùm præficiantur Præceptores probi & examinati, ac qui fidei Catholicæ secundùm præscriptum Concilij Tridentini integram Professionem fecerint, In Institutione sequantur antiquam & probatam formam, ac Juventutem sibi concreditam omnium primò Orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Symbolum fidei, decalogum & formulam Confessionis, si nesciant, linguâ vernaculâ edoceant.

3. Ad petulantiam cohibendam in omnibus Parochijs Masculi à puellis, quantum fieri potest, seorsim instituantur, atque puellis una aut altera honesta Matrona præficiatur.

4. Ex bona educatione ac Institutione Juventutis pender pro magna parte salus totius Reipublicæ, quapropter ubicunq; scholæ adhuc requiruntur, deliberandum cum Magistratibus & Præfectis locorum, ut ex mox erigantur, simulque rationem ineant, ipsis Ludimagistris de annuis stipendijs providendi.

5. Pastores tam è suggestu, quàm privatim parentes frequenter admoneant, ut ad scholas pueros suos mittant, & si negligentes reperiantur, ad id per Magistratus & Præfectos locorum sine conniventia compellantur.

6. Scholæ omnes ab ijs, quibus id oneris incumbit, aut alijs ad id ab Ordinario deputatis crebrò serioque visitentur,

7. Nec ulli omninò libri in ijs prælegantur, qui turpe aut obscenum quid contineant, quique à Nobis approbati non sint.

8. Insuper hortatur hæc Synodus, ut in Scholis latinis doceatur Cantus Gregorianus.

9. Nec non ut Ludimagistri & Ludimagistræ scholarum, linguæ vernaculæ Juventutem suam statis diebus ad lectionem Catechisticam, diebus vero dominicis & festivis ad Missam Parochialem deducant, eosque ibidem in Officio contineant.

10. Scholæ sint in loco aliquo commodo juxta templum, ut tam Præceptores quàm discipuli frequentissimè à Pastoribus alijsque observari & in Religionis nostræ initijs commodius exerceri possint.

11. Ludimagister & Ludimagistræ constituantur à Pastore, Magistratu & primarijs Parochiæ Incolis, cum consensu tamen & approbatione Archidiaconorum, sine quorum consensu etiam non destituantur.

12. Habeant autem rationem Ludimagistri, ut tenera ætas in pietate & morum modestiâ instituat, ipsique Magistri bono vitæ suæ exemplo discipulos ad virtutem provocent, & ab omni tabernarum frequentatione alijsque levitatibus abstineant.

TITULUS VI.

De Officio divino.

1.

Cùm in Officio divino negotium Nobis sit cum Deo ipso, qui Rex Regum est & Dominus Dominantium; hinc est, quod quæcunque Sacrosanctum Concilium Tridentinum statuit & ordinavit de Officio divino debite peragendò, illa omnia hæc Synodus mandet strictè observari.

2. Ante

2. Ante omnia divinum Officium fiat statis horis tractim, integrè, distinctè, devotè & reverenter per eos ad quos spectat, observato tamen discrimine dierum solemnium à ferialibus.
3. Nemo sub Officio divino profanum quidpiam aut ab instituto alienum legat.
4. Deambulationes quoque nec non profana colloquia tempore divini Officii verita sint.
5. Proclamations forenses & denunciations quarumcunque venditionum vel rerum venalium etiam in templo fieri solitæ deinceps non fiant, nisi extra templum & Officio divino profus absoluto: tempore quo divinum officium peragitur, tabernæ non nisi pro viatoribus aperiuntur, neque aliquod genus Ludi publicè aut privatim instituatur.
6. Sub cultu divino à fabulis, risibus & alijs insolentijs omnino absteineatur.
7. Parochi summâ diligentia curent, ut Officium divinum debito tempore peragatur, ad Concionem diebus Dominicalibus & festivis habendam imploratâ præviè ope Spiritus Sancti, Lectione librorum & meditatione diligenti sese disponant, ut auditores fructum ex auditione verbi divini reportent.

T I T U L U S V I I

De Processionibus.

I.

Cùm Episcopi Diœcesani sit indicere, quando & quâ viâ tam ordinariæ quàm extraordinariæ Processiones institui, dirigi, quasvè ad Ecclesias nominatim perducere debeant; Laicis autem quibuscunque etiam jure Civili Processiones publicas sine Ordinarij Diœcesani licentiâ & consensu imperare sit interdictum. Nos sanctionibus Apostolicis & sacræ Congregationis Cardinalium declarationibus in hærentes, omnibus & singulis Civitatis & Diœcesis nostræ Abbatibus, Præpositis, Archidiaconis, Pastoribus, Vicepastoribus, & quorumcunque Ordinum & Institutorum Prioribus, Guardianis, Rectoribus, & alijs quovis nomine nuncupatis Ecclesiarum Superioribus, etiam quovis Exemptionis à Diœcesanâ Jurisdictione privilegio munitis severissimis sub pœnis arbitrio nostro etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati imponendis, prohibemus, ne illorum quisquam ullam profus Processionem, supplicationem vel stationem in quacunque Diœcesis nostræ Urbe, Oppido, Pago, vel agro extra suæ Ecclesiæ seu Monasterij septa, foris, multò minùs peregrinationem cum Processione, seu Processionem cum peregrinatione unquam & usquam sine expressâ nostrâ nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis licentiâ, indicare, instituere, dirigere, deducere seu obire audeat.

2. Omnes tamen prædicti quantumvis Exempti, tam Clerici Sæculares in Civitate vel Diœcesi nostrâ, qui beneficijs seu Officijs Ecclesiasticis gaudent, quàm Regulares quicunque ad publicas Processiones ordinarias vel extraordinarias ex quacunque causâ ordinariâ nostrâ auctoritate indictas vocati accedere debent, & contumaces pœnis arbitrarijs, alijsque Juris remedijs puniri possunt, ijs tamen exceptis, quos Sedes Apostolica excipit.

3. Cœterùm constat, quod Processiones per agros & campos peraguntur, ut populus Deum oret, quatenus segetes ac fruges terræ ab eo conserventur, verùm ut alia plurima ita & hic mos hominum malitiâ depravatus est, quod per occasionem talis deambulationis, quæ Deo placando erat instituta, pleraque scelera committantur, quamobrem omnes & singulos Parochos, Viceparochos & Ecclesiarum Superiores seriò admonemus ne vel minima ullis Commestationibus, Potationibus, alijsque lascivijs & insolentijs licentia relinquatur, & sicubi abusus tam altas radices egerunt, ut ager Dominicus non videatur repugnari posse, ad Nos nostrumvè Vicarium recurrant, ut opportunis remedijs ejusmodi abusus tollantur.

4. Sanctissimum utique Eucharistiæ Sacramentum piè & utiliter ad populi pietatem interdum in publicis processionibus ac supplicationibus, potissimum verò in Festo sanctissimi Corporis Christi, & per ejus octavam defertur, sed ne nimia frequentia debitam tanto Sacramento minuat reverentiam, rariùs extra prædicta tempora id fiat, & non nisi in arduis causis de licentiâ & consensu nostro nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis.

5. Insu-

5. Insuper ad Processiones Corporis Christi decorandas juxta exemplum eorum, qui ingressum Dominicum in Hierosolymitam Urbem ramis & vestibus suis oblati honorarunt, omnes viæ & plateæ, per quas sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum portabitur, mundentur, arboribus, ramis, frondibus, floribus, herbis odoriferis, gramine sternantur, decenter ornentur Ecclesiæ & parietes viarum tapetibus, aulæis & sacris Imaginibus, non autem profanis & varijs figuris seu indignis ornamentis: & reliqua circa Processiones in Cærimoniali Episcoporum ac Rituali Romano seu Processionali, seu Pastoralis ad usum Romanum accommodato præscripta accuratissimè serventur.

9. In Processionibus Incolæ obligati erunt, vias mundare, ornare, obstacula remove, inobedientes à Magistratu cogendi sunt.

7. Deputentur item primarij aliquot viri, pro portandâ Umbellâ, sub quâ Sacerdos cum Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento Processionis ritu incedat. Quodcumque enim in publicis Processionibus Sacrosancta Eucharistia circumfertur, id nunquam posthac nisi sub Umbella fiat, quam Pastores seu Vicepastores in qualibet Ecclesiâ expensis fabricæ vel ex fidelium oblationibus quamprimum sibi comparent.

8. Quæ de Processionibus, supplicationibus & stationibus à Nobis decreta sunt, ea tantò Religiosius ab Ecclesiasticis personis omnibus sive sæcularibus, sive regularibus observentur, quantò reliquis Christianæ vitæ sanctioris professione altius eminent, ut in eos, tanquam in speculum, Laici oculos coniciant, ex ijsque sumant modestiæ ac pietatis exemplum, quod imitentur.

9. Quamobrem dum Processiones cum sanctissimo Sacramento vel sacris Reliquijs & Imaginibus deportatis habentur, nemo adulatorum, qui hujusmodi Processionibus intersunt, commestioni aut potui vacet antequam, peractâ cum timore Dei pijsque precibus Processione, singuli ad domos suas revertantur, ac ne tum quidem commestationibus & Symposijs indulgeant, sed cibum parçè cum gratiarum actione sumant, ne gratiâ divinâ, quam in sacris Processionibus ambiunt homines, spolientur.

10. Curent quoque Magistratum sæcularem imminente Processionis vel supplicationis die tempestivè præmoneri, si qua in re Officium ejus desideretur, vel ad cohibendam, vel coercendam impiorum insolentiam, vel ad impediendum, ne in viâ quâ procedendum erit esculenta aut poculenta, quasi nundinarum & mercatus tempore, exponantur & vendantur, vel ad removenda quæcunque alia quæ ad excitandam veram pieratem nihil faciunt, sed potius ad vanitates animos relaxant, & à sanctis cogitationibus avocant.

11. Quibuscunque malis moribus, abusibus & corruptelis in Processionibus, supplicationibus & stationibus exoriri solitis, pro Officij nostri debito mederi cupientes omnibus ac singulis Civitatis ac Diœcesis nostræ Pastoribus, Vicepastoribus & verbi Dei Præconibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus districtè præcipimus, ut Dominico die Festum S. Marci ac triduum Rogationum, quo statæ Processiones majores & minores Litanias decantando juxta pium & laudabilem Ecclesiæ morem servari consueverunt, nec non Festum Corporis Christi, & aliud, quo habenda erit solennis Processio, supplicatio seu statio, ipsum Processionis, supplicationis seu stationis diem proximè antecedente, causam Processionis, supplicationis vel stationis ejusmodi populo disertè exponant, erroresque & abusus in eâ cavendos graviter inculcent, nec non seriò exhortentur Christi fideles, ut omnes ad profitendam fidem suam, ad celebranda Crucis Christi Mysteria, ad honorandum nomen Dei, & ad precandum pro necessitatibus Ecclesiæ Reiq; publicæ conservatione magnâ pietate animorumque concordia sub vexillo Crucis Christi conveniant, atque nominatim ab abusibus & vitijs in his nostris decretis & constitutionibus damnatis, à cursu, fabulis, risu, Jocis ac quavis aliâ levitate à Reverentiâ & Religione alienâ sibi temperent, sed potiùs pijs Orationibus, Litaniarum aliarumque precum cantui & recitationi & Mysteriorum, quæ in Processionibus, supplicationibus & stationibus peraguntur, meditationi intenti ex profundo intimoque corde divinam implorent misericordiam, ut nemini dantes ullam offensionem vituperationibus obloquentium non sint obnoxij.

12. Omnibus Pastoribus, Vicepastoribus, Concionatoribus & Catechistis, alijsque Processionum ac supplicationum præfectis & moderatoribus seriò mandamus, ut populum & supplicantium cœtum admoneant, quod licet per eas Ecclesias, in quibus divina decantantur, Processionis

cessionis aut supplicationis rituum silentio modestiâque sine cantu & strepitu transire, ibique preces fundere possint, si tamen in eisdem Concio, Catechesis vel exhortatio alia habeantur, quoad fieri potest, ab earum ingressu abstineant.

13. Cùm porò Ecclesiæ Catholicæ decus non solum in Processionibus, supplicationibus & stationibus ritè & rectè ac secundum Ordinem superius à Nobis præscriptum adornatis, verùm etiam respondentibus his Officijs divinis atque Ecclesiasticis functionibus maximè eluceat, earumque gravi actione populi pietas foveatur augeaturque; idè quæcunque his contraria, nugas, levitates & abusus si quæ quovis nomine in ullam Civitatis & Diocesis nostræ Ecclesiam irreperunt abolemus.

T I T U L U S VIII.

De Templis.

I.

Cùm Ecclesiæ divino cultui dicatæ domus dicantur Orationis, easque propterea omnis Sanctitas deceat atque reverentia, meritò de ipsis quoque tanquam loco earum propria, recta & sancta ordinamus.

2. Notum est, non exiguo ad devotionem incitamento esse, si domus Dei munda conservetur, altariaque pro diversitate temporum ritè exornentur, omnibus itaque feriò præcipimus, ut non tam propriæ habitationis quàm templi curam gerant, omni possibili modo ornatum illius quærant, ut Parochiani exteriorè munditiæ & ornatu ad puritatem internam majoremque devotionem magis magisque alliciantur.

3. In omnibus Ecclesijs ad minus summum Altare adaptetur, idque sic, ut lapis unus solidus tegat supernè totum Altare, quod si fieri nequeat, ponatur ut minimum lapis bipedalis in quadro, qui medium Altaris supra eum locum, in quo Reliquiæ sanctorum reconduntur, tegat, ponaturque semper Imago Christi Crucifixi in Altaris medio, sitque super illud tabula aliqua sacra piè depicta.

4. Non extruantur plura Altaria quàm commodè adornari possint, nec plura quàm tria in quolibet Parochiali rurali templo sine nostra auctoritate ædificentur.

5. Tametsi propter hostiles incursus, repentina incendia, aliosque casus inopinatos ad Ecclesias cum rebus suis confugere, non sit illicitum, ut nihilominus Ecclesiæ non solum nomine, sed verè domus Dei & Orationis censeantur, minimè eas suppellectili profanâ sic impleri volumus, ut domus potius sæcularium quàm Dei Basilicæ faciem referant.

6. Non parum irreverentiæ sacris locis ex eo accidere potest, quod quibusdam in locis per totum diem aperta relinquuntur, & hoc pacto non solum furum direptionibus, sed etiam varijs profanationum periculis exponantur, quod ne deinceps contingat, Pastoribus Ecclesiarum in pagis constitutarum præcipimus, ut extra tempus divini Officij easdem claufas habeant.

7. Sicut non alijs, quàm Deo sacratis Sacerdotibus Missas cantare aut Sacrificium in Altari licet immolare, sic nec in alijs quàm divino cultui dicatis locis eadem facere fas est, nisi quis ad hoc speciali Privilegio, aut Apostolico aut nostro munitus fuerit, aut summa necessitas exegerit.

8. Hinc etiam si cuilibet domi suæ liceat habere privatam Orationis causâ oratorium, dummodo in eâ campana publicè exposita non pulsetur, non tamen ad sacrificium Missæ factitandum, nisi sit ad divinum tantummodo cultum dedicatum & Episcopali nostrâ auctoritate designatum. Aliàs si quis in oratorijs intra privatos parietes constitutis, absque summi Pontificis nostroe consensu celebraret, gravi penâ punietur.

9. Quemadmodum ad offerendum Missæ sacrificium necessariò requiritur Altare Lapidem ab Episcopo consecratum, ita nullum Altare consecratum absque legitima causa & expressa nostra licentia nec nisi certis precibus ac cærimonijs adhibitis destrui debet, quas hic pro majore cujusvis notitia libuit subungere.

In Civitate igitur aut Diocesi nostrâ Paderbornensi obtentâ prius à Nobis facultate, Superior Ecclesie in qua Altare aliquod destruendum est, seu alius ad hoc Episcopali nostrâ auctoritate deputatus Sacerdos, super pelliceo & stolâ indutus, convocatis etiam alijs Sacerdotibus seu viris Religionis paucis per genuflexus ante Altare destruendum accensis super eoluminibus, submissâ voce Orationem Dominicam, ac salutationem Angelicam dicat. Dein à Choro cantetur seu legatur Antiphona vel responsum de Sancto, cuius nomini Altare illud dicatum est. Quo finito Superior seu Sacerdos prædictus adjiciat alta voce versiculum, & Orationem de eodem Sancto Choro semper respondente. Postea ex omni parte Altare destruendum deregatur, lapis Superior sive Mensa consecrata sine læsione amoveatur, eam idem Superior vel Sacerdos manibus suis lavet, abstergat linteo & aquam, quâ lapidem eluit, in sacrarium effundat.

Amoto lapide dictus Superior seu Sacerdos diligenter religiosèque perspiciat, num sacræ Reliquiæ sint inclusæ, quas inventas præmissis thuris incensi suffitu, debitâ cum reverentia extrahet, & certo honestoque loculo seu arcæ includet, quam sigillo muniet, reliquis omnibus, quæ sequentibus Paragraphis præscribuntur, ritè servatis, nempe adhibitis luminibus Altaris reconditorium seu sepulchrum, quo sacræ Reliquiæ conditæ sunt, aperiatur, & si quis locus seu Capsula cum sacræ Reliquiis in eo reperiatur, ipse Superior seu Sacerdos stans imponat & benedicat thuracerræ seu thuribulo, quo è Ministri manibus accepto thurificet triplici ductu reliquias inclusas, quibus expletis præcinat choro seu Ministris prosequentibus responsum, surgite sancti Dei de mansionibus vestris, loca sanctificate, plebem benedicite ✠ & nos homines peccatores in pacè custodite *Vers.* Ambulate, sancti Dei ad locum prædestinatum qui vobis paratus est. Et nos &c.

Postea tam ob signatæ arcæ sigillum quàm ipsæ sacræ Reliquiæ cum scedulis ac scriptis ibidem inventis diligentissimè discutiantur & recognoscantur, ipsaque arcula seu theca sigillo ejusdem Superioris vel Sacerdotis deputati obsignetur, addito eidem arculæ etiam Vicesuperioris seu Sacerdotis manu scripto testimonio & duorum testium virorum Ecclesiasticorum, quod istæ Reliquiæ N. SS. N. die, N. Mense N. Anno in Altari N. nostrâ licentiâ destructo, fuerint inventæ, ac deinceps pro veris Reliquiis haberi & alteri Altari proximè consecrando possint inferi.

Ad hæc Superior, seu Sacerdos prædictus præcedentibus luminibus, supplicationis ritu, sacras Reliquias ad sacrarium vel vestiarium, seu alium decentem ac tutum locum deportet, præcinatque choro seu Ministris prosequentibus Antiphonam exultabunt Sancti in gloriâ lætabuntur in cubilibus suis, *Psal. 149.* Cantate Domino canticum novum, Laus ejus &c. *Psal. 150.* Laudate Dominum in sanctis ejus &c. Et non dicitur gloria Patri &c. sed Antiphona repetitur.

Cumque pervenerit ad ipsum Sacrarium seu locum præstitutum, deponat eas cum reverentia super Mensam aliquam seu tabulam honestè ibidem paratam, luminibus juxta illas ardentibus collocatis & Superior sive Sacerdos, stans versus sacras Reliquias dicat versum lætamini in Domino & exultate Justi *Resp.* & gloriamini omnes recti corde. *Oremus.* Lætetur Ecclesia tua Deus omnium & horum Sanctorum tuorum confisa suffragiis atque eorum precibus gloriosis, & devota permaneat, & secura consistat, per Christum Dominum nostrum *Resp.* Amen.

Interea temporis ab operarijs reliqua pars Altaris amoveatur. Verum cum res Deo semel consecrata oleoque sancto & ritu sacro delibuta in profanum usum, & opera transferri nequeat, idcirco severè prohibemus, ne lapides, cœmenta aliaque cujusvis consecrati Altaris destructi fragmenta in profana ædificia seu privatos hominum usus convertantur, sed illa omnia vel alteri Altari sive Ecclesiæ applicanda vel in loco sacro, ad id apto, nempe in angulo quodam arcæ templi, vel etiam extra templum in Cœmiterio tantisper asserventur, donec certius quid per nos de illis faciendum decernatur. Si plura Altaria sint destruenda idem ritè fiat ad singula.

Quod si Ecclesia aliqua seu Capella destruenda sit, præhabitâ quoque prius à nobis licentiâ, si quæ sacræ Reliquiæ corporavè Sanctorum in ea recondita sint, aliquot antè ipsius destructionem diebus diligenter recognita ad aliam Ecclesiam à nobis constitutam præscripto ritu transferantur, convocato etiam ad hujusmodi translationem (si corpora sint seu insignes reliquiæ) Clero vicino & populo. Sacræ item Imagines eodem transferantur, ac dein Ecclesiæ seu Capellæ Altaria adhibitis accuratissimè omnibus precibus, ritibus & Cærimonijs quæ antecedentibus Paragraphis præscribuntur, amoveantur. In loco autem destructæ Ecclesiæ Crux ad memoriam erigenda est.

10. Nemini porrò liberum est, in locis Episcopali nostræ ordinariæ Jurisdictioni subiectis, absque consensu nostro nostrivè Vicarij in Pontificalibus generalis (si quis pro tempore existat) Ecclesiam novam construere, qui in loco ædificandæ Ecclesiæ per se vel per alium crucem figat, atrium publicè designet, lapidemque primarium juxta Pontificalis seu ritualis Romani normam ponat, & ab eo, qui Ecclesiam exstruere intendit, priùs constitutâ dote pro luminaribus & Ministris Ecclesiæ atque oneribus alijs persolvendis exigat & assignari curet.

TITULUS IX.

De Altaribus.

I.

Altarium mobilium usus aliquantulum ad populi commoditatem permissus est; sed ne quod ad tempus ex causa nunc per Dei clementiam cessante contra Canonicas sanctiones indultum est, violatâ sacrificij reverentiâ in corruptelam degeneret, præcipimus omnibus quibus interest, ut sicubi Altaria sint violata vel profanata, ea quamprimum fieri poterit, instaurantur, & Sacris usibus Pontificali consecratione restituantur Altarium mobilium usu penitus interdicto. Noverint quoque Sacerdotes omnes, si quibus ex urgenti aliquâ necessitate vel bellorum calamitate Altarium portatilius usus deinceps à nobis nostrivè in Spiritualibus Vicario Generali erit permittendus, ea debere esse tantæ magnitudinis, ut hostiam & calicem commodè contineant, cum sacri Canones statuunt Sacramentum Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi non nisi in Altari lapideo debere confici; Hinc si quæ ejus magnitudinis non sint, eorum usum penitus prohibemus, attendant verò singuli Sacerdotes quibus in Altaribus consecrent, ne dum se putant in lapideis facere, in appositis lapidi Altaris asseribus sacrificent, ideo remotâ mappâ lapidem inspiciant, ut norint, quo loco calix & patena sit collocanda.

2. Observandum diligenter sacræ rituum congregationis insertum Romano Missali decretum, paramenta non debent sumi de Altari pro celebratione Missarum, cum id competat tantùm Episcopis, sive solenniter, sive privatim celebrent. Inferioribus verò habentibus usum Pontificalium, non nisi quando in Pontificalibus celebrant. Quamobrem volumus omninò & severissimè injungimus, ut in singulis Ecclesijs Collegiatis, Parochialibus & alijs quibuscunque (ut primùm fieri poterit) Sacristia communis, sicubi nondùm est erecta, constituatur: sin eam angustia loci non patiantur, in eadem Ecclesia locus alius ab Altari semotus huic usui accommodetur, in quo Sacerdotes omnes sacrificaturi ac Diaconus & Subdiaconus in Missa ministraturi sacris se vestibus induant, & inde procedant ad Altare. Aulæis, floribus, alijsque pijs & honestis ornamentis, ac frondibus templi parietes, cum feriæ solemniore postulerint, exornentur, & cætera quæ ad cultum & ornatum domus Dei, populi pietatem & Religionem excitandam faciunt ab Ecclesiarum Custodibus sedulò procurentur. Interim, severissimè vetamus nequis illis ornandis peristromata, quæ vanas & turpes historias exhibent, Imagines obscœnas, quæ intuentium animis lascivæ cogitationes ingerunt & à loci sanctitate abhorrent, ullo modo adhibeat.

TITULUS X.

De Reliquiis sanctorum.

I.

Reliquiæ sanctorum in vasis honestis seu Capsulis obferatis, locoque honesto (non tamen in Tabernaculo SS. Sacramenti) asserventur, nec ex ijs per alium quàm ordinarium loci, aut ab eodem ad id potestatem in scriptis habentem unquam educantur.

2. Et si

2. Et si antiquæ sanctorum Reliquiæ haberi debent in veneratione, in quâ hæcenus habitæ fuerunt; novæ tamen publicæ venerationi non exponantur, nisi prius à nobis juxta præscriptum sacri Concilij Tridentini recognitæ & approbatæ fuerint.

3. Inter novas Reliquias computandæ seu jure ipsarum censendæ sunt, quæ antiquorum quidem Sanctorum esse dicuntur, at jam recens ad Ecclesias, in quibus modò sunt, delatæ fuerunt.

4. Porro cum non solum in propriâ personâ suâ sancti sint honorandi, sed & in cadaveribus alijsque exuvijs suis (etenim sacra illa membra atque ossa viva quondam fuerunt Spiritus sancti domicilia ac Tempa ad quorum vel attractum, vel intuitum, vel cultum maxima Deus edidit prodigia (quod utriusque testamenti Exemplis perspicuum est) plane convenit ut à fidelibus Christi populis honestè condantur, pretiosisque loculis religiosè conserventur, ad illorum honorem & gloriam Dei, cujus sancti nimis honorificati sunt.

5. Unde Concionatores, Parochi cæterique quotquot docendi munus curamque sustinent, diligentius instruant populum de Sanctorum intercessione, utilique & salutari invocatione atque Religioso sacrarum Reliquiarum cultu fuerunt enim instrumenta sanctarum animarum ad omne opus bonum & iterum cum ipsis conjunctæ participabunt æternam beatitudinem.

6. Nomine autem reliquiarum intelligitur quidquid ex Sanctorum hac vitâ decedentium corporibus Reliquum mansit, sive sint ipsa eorum corpora seu cadavera corporumque quælibet partes, carnes, ossa, dentes, capilli, ungues, cineres, ac pulveres, in quæ conversa fuerunt, item vestes & varia utensilia, quibus usi fuerunt, dum in terris versarentur: Vela item panni & similia quæ ipsos in vitâ suâ attigerunt vel eorum demortuorum ossibus seu corporibus admota fuerunt, ex quibus tamen illæ Reliquiæ tantò præstantiores censendæ sunt, quanto propinquius ad sanctum spectabant: ideoque caro & ossa integra Sanctorum in æstimatione Reliquiarum præferuntur alijs rebus, quæ ad eorum corpora tantùm admotæ fuerunt, pulveribus item seu cineribus in quos conversio ac magna mutatio facta est.

7. Reliquias itidem Sanctorum diligenter in Ecclesijs ad servandas esse profitentur omnes Catholici, cum nullum Altare erigi possit, in quo non aliquid earum alicujus sancti conservetur. Quare Prælati, Rectores alijsque Superiores Ecclesiarum præter externum illum decorem domus Dei & ornatum, quo templa, sacella & oratoria debent esse conspicua, diligentissimè curent, ut sanctorum Martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva fuerunt membra Christi & templum Spiritus sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda ac glorificanda seu pretiosæ sanctorum corporum partes & Reliquiæ quantumvis minutæ & ipsana, ab omnibus sordibus ac pulveribus munda in vasis honestis seu capsulis observatis, ne facillè ex thecis suis extrahi queant, atque juxta Pontificalis præscriptum ritè prius benedictis, locoque decenti piè diligenterque asserventur, ne item sacrilegijs aut furto expositæ sint, ne vè vilescant, ac sine cultu jaceant, vel nimis irreligiosè ab aliquibus tractentur.

8. Insuper ut majori in veneratione habeatur apud fidelem populum sanctorum Reliquiæ, volumus, ut singularum inscriptiones, quatenus opus renoventur & Catalogus earundem, sive eæ nominatæ sint sive non nominatæ, intra duorum mensium spatium post notitiam hujus decreti habitam conficiatur, item ut appendantur tabellæ in singulis Ecclesijs seu Capellis, quibus declaretur, quæ & quales in unaquaque Reliquiæ Judicio Episcopi ordinarij Diocesani approbatæ conserventur. Quod si planè certum sit esse alicujus sancti Reliquias, licet incertum cujusnam in particulari quia scedula amissa est, possunt eæ tam publicè quàm privatim coli, sicut ex praxi Ecclesiarum constat.

9. Ad majorem verò Dei & Sanctorum cum eo regnantium gloriam, nec non populi pietatem accendendam, in festis Sanctorum quorum Reliquiæ elevatæ, ornatæ & decenter inclusæ sunt, easdem in Altaribus aut alijs aptis locis exponi mandamus, sed eas populo passim ostendi ac temerè omnium oculis exponi nequaquam convenit, & quidem extra capsas seu loculos nulla ratione ad servandam majorem earum reverentiam, si tamen uti paulò ante dictum est, vel ob magnam certorum festorum celebritatem, vel ad populi devotionem excitandam, vel ad Deum per intercessionem Sanctorum suorum & repræsentationem sacrarum pignorum placandum, Reliquiæ hujusmodi aut præter consuetudinem, aut pro more ostendendæ videantur, jubemus ut non à Laicis etiam cujusvis ordinis & dignitatis personis, sed à Clericis sacris ordinibus

initiat

initiatas superpelliceo ac desuper pluviali vel minimùm stolâ pro Reliquiarum Ecclesiæ veneratione indutis, solemni cum apparatu accenso lumine ac sine quæstu omni exhibeantur, & in ostendendis ijs ea gravitas, reverentia & pietas adhibeatur, quæ fidem & Religionem Christianam præferat, & intuituum animos ad omnem pietatem & reverentiam commoveat; ostendantur verò Reliquiæ sinceræ, & non falsæ pro veris, non incertæ & dubiæ pro certis ac probatis, non incognitæ pro cognitis, sine superstitione, omni fraude & abusu. Quocirca opus erit singulis scedam aliquam è quâ dignoscantur apponere.

10. Insignes autem sanctorum Reliquias sacra rituum Congregatio declaravit esse, caput, brachium, crus, aut illam partem corporis in qua passus est Martyr modò sit integra, & non parva & legitimè ab Episcopis locorum ordinarijs approbata.

11. In dilargiendis sacris Reliquijs hæc ratio deinceps observetur, ut nemini donentur unquam, nisi ut loco sacro reponantur majori aut non minori, saltem pietatis studio & profectione ibidem servandæ quàm ubi antea servabantur, notabiles verò reliquiarum partes ne ullus Prælatus, Rector Ecclesiæ aliusve Superior extrahere, multò minus ex Civitate vel Diocesi nostrâ Paderbornensi exportare, aut dare transferendas alicui præsumat sine speciali summi Pontificis seu nostrâ licentiâ scripto obtentâ, gravissimè interdiciamus, & ne tum quidem sine Superiorum Ecclesiarum, ex quibus sacræ huiusmodi Reliquiæ sint extrahendæ, consensu, quibus id permittentibus donationis hujus authenticæ unâ cum Reliquijs donentur litteræ & in Indice Reliquiarum Ecclesiæ seu ejus prothocollo eadem donatio cum sufficienti Reliquiarum donatarum nec non personæ dantis & accipientis ac temporis expressione annotetur.

12. Furtim autem sacras Reliquias subtrahere incio seu invito Prælato, seu Ecclesiæ Superiore, ijsque qui Reliquiarum justam administrationem habent, haud dubiè est furtum sacrilegum, cum sit ablatio rei sacræ.

T I T U L U S XI.

De Imaginibus sanctorum.

1.

Cùm domum Dei deceat Sanctitudo, pro executione Decreti Concil. Trid. de Invocatione & veneratione, ac Reliquijs sanctorum, & sacris Imaginibus, *Seff. 25.* Statuit sancta Synodus, ut è templis & locis Sacris tollantur Imagines, sculpturæ, aulæ, quæ gentilitatem aut mendaces Ethnicorum fabulas repræsentant. Similiter quæcunque figuræ lascivæ, procaces, obscenæ & superstitiosæ, quæ fidelium mentes à Religione & devotione distrahunt, & sæpius graviter offendunt, neque posthac ulla crux, Imago aut statua in Ecclesiam, vel locum Sacrum recipiatur, nisi à nobis aut Vicario nostro in Spiritualibus Generali admissa fuerit. Proinde in visitationibus curabimus Imagines supradictas reformari aut prorsus tolli, prout judicaverimus expedire.

2. Præterea ne ad ornatum Supplicationum venerabilis Sacramenti aut Reliquiarum quarumcunque exponat quisquam ulla similes Imagines, sculpturas aut aulæ, idque sub pœnâ arbitrio nostro infligendâ.

3. E domibus & hortis Ecclesiasticorum similiter tales Imagines tollantur, quæ pias mentes offendunt sub pœnâ arbitrariâ.

4. Imagines sacræ, ad vanitatem comptæ, nec in templis, nec in Processionibus tolerentur, & quæ ad ornatum supplicationum proponuntur, ejusmodi sint, quæ oculos spectantium non offendant.

5. Doceatur subinde rudis populus, Imaginibus Christi & sanctorum, cultum & honorem non exhiberi propter ipsam materiam, elegantiam, externum ornatum, vel aliud quidquid simile; sed tantùm propter eos, quos nobis repræsentant.

6. Siquæ sacræ tabulæ Imaginesve, nimiâ vetustate, carie, situ aut sordibus penè deleræ tam indecenti aspectu sint, ut contemptum potiùs quàm venerationem excitent, eæ piè religio- seque restaurentur ab ijs, quorum interest: aut si id fieri nequeat, omninò deleantur, aut extra populi conspectum ponantur.

7. Sanctarum Imaginum usus & cultus sicut vetustissimus est, Ecclesiæ nascentis consuetu- dine introductus, œcumenicorum conciliorum decisionibus firmatus, & sanctorum Patrum consensione stabilitus, apertissimus etiam ad rudes & imperitos fidei mysterijs imbuendos, ad sanctorum virtutes recolendas & ad imitationem proponendas, ita nobis ex Officio diligenter est advigilandum ne pravis consuetudinibus & abusibus, violetur & depravetur earum forma & habitus. Ut igitur omnis sæcularis vanitas, levitas, vel inusitata quælibet forma Imaginum aut statuarum ornatus à Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ moribus alienus deinceps caveatur, volumus omnino, & districtè jubemus, ut exactè ea quæ tum sacrosancta & œcumeni- ca Synodus Tridentina de sacris imaginibus tum fel. record. URBANUS Papa VIII. pecu- liari hac super re editâ constitutione, gravibus in transgressores pœnis constitutis sancivit obser- ventur.

8. In exponendis sanctorum Imaginibus studiose diligenterque curandum est, ut proto- typis, quæ per illas repræsentantur juxtâ veritatem historiæ ac receptam & probatam Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ traditionem, quo ad fieri potest, simillimæ sint.

9. In pavimento sanctorum Imagines vel Cruces deinceps non pingantur, nec ubi clavis transfigi poterunt, vel uligine pluviaque deleri, vel deformari. Et licet in muro ex vivo politoq; lapide constructo sacræ possint historiæ, nisi quid aliud obstet, exprimi, non tamen in muro vel pariete, qui argillâ vel calce incrustatus est, nam ejusmodi incrustatio perfacile decidit & pictas deformat Imagines. Suademus autem ut paries aut murus hujusmodi telâ lineâ tabulisve poli- tis artificioseque compactis tegatur, & sic picturis exornetur.

T I T U L U S XII.

De Festis.

Festos dies vel Dei ipsiusmet jussu, vel auctoritate Ecclesiæ, aut legitimi Magistratus institu- tos religiosè celebrandos esse, exemplo nos suo optimus Magister noster Encœnia cele- brans docuit. In nova etiam lege dies Christo salvatori, ejusque Matri & Angelis, nec non alijs sanctis dicati solemnî ritu observandi sunt. Obeant itaque omnes, & servent festos dies quos vel universus Christianus orbis, vel Diœcesis nostra ex antiquâ consuetudine, vel pia Præde- cessorum nostrorum constitutione ad celebrandas Dei, & sanctorum laudes sacros habet. De quibus ut constet omnibus eorum numerum hic subjungere placuit.

I. Sunt autem ista præter dies Dominicos.

Festum Nativitatis CHRISTI.

S. Stephani *Protomartyris,*

S. Joannis *Apostoli & Evangelistæ.*

SS. Innocentum.

S. Sylvestri *Papæ.*

Circumcisionis Domini.

Epiphaniæ.

Purificationis Beatæ Mariæ Virginis.

S. Matthiæ *Apostoli.*

S. Josephi *Nutritii Salvatoris.*

Annuntiationis B. Mariæ Virginis.

Festum

Festum Paschæ cum feria 2. & 3. sequentibus.

SS. Philippi & Jacobi *Apostolorum.*

Inventionis S. Crucis.

Festum Ascensionis Domini.

Festum Pentecostes cum feria 2. & 3. sequentibus.

Trinitatis.

Corporis Christi.

S. Joannis *Baptista.*

SS. Petri & Pauli.

S. Liborij *Episcopi & Patroni Diœcesis.*

S. Jacobi *Apostoli.*

S. Annæ *Matris Beatissimæ Virginis Mariæ.*

S. Laurentij *Martyris.*

Assumptionis *Beatæ Mariæ.*

S. Bartholomæi.

Nativitatis *Beatæ Mariæ.*

S. Matthæi *Apostoli.*

S. Michaëlis *Archangeli.*

SS. Simonis & Judæ *Apostolorum.*

Omnium *Sanctorum.*

S. *Andræ Apostoli.*

Dedicationis *Ecclesiæ.*

Et Patroni *cujusvis Parochiæ.*

2. In prædictis Festis, nec non alijs Patronorum Parochialium Ecclesiarum principalibus Synodus interdicat, omnibus suæ Diœcesis Christi fidelibus opera manualia & sæcularia quæcunque, mercatum item & forum rerum venalium atque judicialia exerceri. Si quis autem huic ordinationi contraverit mulctabitur pœnâ pecuniariâ.

3. Si forum aut nundinæ incidant in Festum aut Dominicam, illæ serventur immediatè post Festum aut Dominicam.

4. Et vetat Synodus omnibus Magistratibus & sæcularibus Judicibus, ne cuiquam ex omnibus prædictis festis violandi seu profanandi licentiam concedant, sed eos, qui ab ipsis licentiam hujusmodi requirunt, ad nos vel Vicarium nostrum aut Pastorem in gravi necessitate remittant, alioqui contra eos tanquam Synodalia statutorum transgressores & aliàs prout de jure, procedatur.

5. Quoniam S. Liborius Episcopus Patronus est Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & totius Diœcesis Paderbornensis: ideoque per totam Diœcesin meritò venerandus, ordinat Synodus, ut 23. Julij quo ex hac vitâ ad immortalem migravit per Civitatem & totam Diœcesin nostram, ut hæcenus factum, in foro & in choro tanquam duplex in omnibus Ecclesijs & Monasterijs, similiter etiam Festum Patroni singularum Ecclesiarum tanquam duplex celebretur.

6. Meminerint exempti omnes etiam Regulares Decreti Concilij Trid. quo dies Festos, quos in Diœcesi suâ servandos Episcopus præcepit, ipsi quoque servare jubentur.

7. Pastores singulis diebus Dominicis sub concione dies Festos & jejunia, eâ septimanâ occurrentia populo denunciare non omittant.

8. Diebus Dominicis aut festivis tempore concionis, summi sacri vel vesperarum in tabernis potitantes, aut publicis lusibus vel tripudijs vacantes denuntientur, pro qualibet personarum vel modo scandali puniendi.

9. Maximam in servandis Dominicis & Festis diebus negligentiam, ut populus corrigat, concionatores sæpè moneant, explicantes ad quæ istis diebus agenda omittendaque obligentur, gravitatemque transgressionis exponentes.

10. Ac ad dies Festos, qui præcepti sunt præter Dominicum diem, pari veneratione, cultu & Religione celebrandos: iisdemque Festis ad sacrosanctum Missæ officium audiendum sub periculo peccati mortalis omnes Christiani fideles obligari nec licere ante finem discedere, frequenter inculcent.

11. Quin & aliàs ex constitutione B. PII. V. Pontificis pœnas in festorum violatores constitutas populo graviter inculcent, quo sine eam hic libet suis verbis adscribere. Cùm dierum (inquit) Festorum observatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege divina præcipiatur, cupientes abusus pravorum, qui ex eorum inobservantiâ invaluerunt, omninò corrigere, & antiquorum Canonum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, sanctorum Apostolorum feriat cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, divinis Officijs devotè intendant, ab omni illicito & servili opere abstineant, mercatus non faciant, profanæ negotiationes & Judiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus Præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter divinam ultionem, graves pœnas incurret arbitrio nostro seu Vicarij nostri aut Archidiaconorum infligendas.

12. Ut improbæ hominum cupiditati modum ponamus, seriò prohibemus, ne imposte- rum ullis in locis Spirituali nostræ Jurisdictioni subjectis diebus Dominicis, aut alijs fori festivitatis mercatus (nisi forte rerum ad quotidianum victum necessariarum) instituatur, aut ne subditi nostri ulli operi servili, quod sine evidenti periculo differri potest, manum admoveant. Caveant igitur pannos laneos vel lineos lavare vel dealbare, tingere oves, porcos vel boves mactare aut salire: frumenta aut ligna equis & curribus vehere, merces etiam suas dictis diebus Dominicis vel festis ante fores, vel in fenestris domorum, vel alibi venales exponere. Transgressores autem hujus nostræ inhibitionis Pastores, & animarum Curatores pro ratione delicti gravissimè puniendos denuncient.

13. Mandamus quoque locorum Magistratibus, ut à strepitu judiciorum imprimis ipsi abstineant, neminem tunc citent, vel citatum audiant, & sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis prohibeant, nec usquam Dominicis, aut festis diebus, Circulatores, Histriones, Comædos, exhibere Comædias, spectacula ludicra ac tripudia publica, quibus populus Christianus astu & suasu dæmonis à festis Religiosè colendis, templorum visitatione, vesperarum Officio, audiendâ concione & doctrinâ Christianâ avocatur, adeoque Christo suus honos intercudit, ullo modo patiantur.

14. Parochi verò ac divini verbi Præcones opifices, agricolas & quoscunque alios operarios diligenter moneant, & sæpiùs inculcent per annum, ne deinceps ex perversa quorundam consuetudine audeant Dominicis, vel festis diebus etiam verno, vel autumnali tempore agros colere, feminare, aut Messis tempore fruges colligere &c. nisi de speciali licentiâ nostrâ, vel nostri in Spiritualibus Vicarij Generalis, exceptâ gravi & urgente necessitate.

15. Proinde ut populus Dei à commestationibus, potationibus, otio, rebus vanis & noxijs ad salutis æternæ congrua negotia revocetur, & ad preces præsentissima pietatis ac spei cœlestis fomenta crebrius excitetur, easque frequentet, hortamur in Domino Pastores omnes, & obsecramus, ut singulis Dominicis, & festis diebus cultum Dei in Templis potissimum à prandio instaurant, & vesperas suo cum custode & scholaribus juxta ritum & normam Breviarij Romani decantare studeant.

16. Festum S. Marci, si in diem Paschæ vel ejus hebdomadam aut Dominicam in albis inciderit, à Clero in choro primâ feriâ post dictam Dominicam Officio novem lectionum non impeditâ celebretur sine Processione, jejunio & abstinentiâ à carnibus, Litaniarum processio & statio servetur ipso die, quo occurrit, uti moris est: Si verò in aliam quamlibet Dominicam inciderit, tam festum, quam Litaniarum processio eadem ipsâ die Dominicâ à Clero sæculari, & populo sine abstinentiâ instituatur.

T I T U L U S X I I I.

De Jejunio.

Jejunia animabus corporibusque curandis ab Ecclesia certis temporibus & diebus salubriter instituta decenter volumus observari, admoneri que populum, cur sint indicta, nempe in expiationem & vindicationem peccatorum, & ut corpus ob intemperantiam cibi potusque luxuriosum castigetur, & in servitatem redigatur, quo animus vegetior ac liberior divinæ voluntati sese subjiciat.

1. Porrò annua Jejunia quæ in Dicecesi nostrâ observari volumus, hæc sunt, & quidem vigiliæ singulis annis per totam Dicecesim nostram ab universis ætatem habentibus nec legitime excusatis jejunandæ. Sunt autem præter Quadragesimam, & quatuor anni tempora, Vigilia Pentecostes, Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, S. Laurentij Martyris, Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, S. Bartholomæi Apostoli, S. Matthæi Apostoli, SS. Simonis & Judæ, omnium Sanctorum, S. Andreæ Apostoli, S. Thomæ Apostoli & Nativitatis Domini; Quæ si in diebus Dominicis, aut lunæ evenerint, Sabbathis præcedentibus jejunetur. Quibus diebus à carnibus omnes abstinere, & unicâ refectioe sub reatu peccati mortalis omnes contenti esse, nisi gravis labor, aut alia justa ab Ecclesia approbata causa excuset, obligantur.

2. In locis autem, ubi vel plura, vel strictius observata fuerint, hortatur Synodus, ut piam consuetudinem observent.

3. Insuper in Festo S. Marci, quo supplicationes pro laudabili Ecclesiæ more fiunt, & in diebus Rogationum abstinence per totam diem à carnibus.

4. Jejunia quæ vel indixit Ecclesia, vel usus communis pridem recepit, ab omnibus servari volumus: quorum rationem & modum diligenter explicabunt Parochi & reliqui verbi Dei Ministri.

5. Cæterùm hortentur fideles Parochi, ut cùm jejunant, non solum corpus à cibis delicatioribus, verùm etiam mentem à capitalibus vitijs cohibeant.

T I T U L U S X I V.

De Superstitione.

I.

Cùm rectè moneat Sacrosancta Tridentina Synodus, ut omnis superstitio tollatur, docet hæc Synodus, omnem illum rerum usum esse supersticiosum, qui sine verbo Dei & Ecclesiæ doctrinâ sit præscriptis aliquibus ritibus & observantijs, quarum rationabilis causa reddi non potest, & fiducia in eis collocatur, certò expectandi aliquem eventum, qui sine illis ritibus ex Sanctorum intercessione non speraretur, aut quæ in cultu Sanctorum ex temeritate ac quadam levitate potius, quàm pietate & vera in Deum Religione fieri videntur.

2. Nemo ad morbos vel vulnera hominum aut brutorum curanda superstitionis remedijs utatur, vel super rebus deperditis aut super futuris eventibus ac quibusvis secretis divinos seu pro divinis se venditantes consulere præsumat. Si quis aliquid horum fecerit & monitus non abstinerit, mox pro seriâ correctione denunciatur.

3. Insuper hæc Synodus mandat omnibus Judicibus Ecclesiasticis, ut in exilium mittant vel mitti curent omnes, qui super futuris eventibus alijsque secretis responsa dant, eosque qui tales consulunt, graviter puniant.

I

4. Et

4. Et quoniam rudis populus sæpè ex ignorantia superstitionibus inquinatur, Parochi subditos suos diligenter de illis erudiant, & inter cætera superstitosum esse, expectare quemcunque effectum à quâcunque re, quem res illa nec ex sua natura, neque ex institutione divinâ, nec ex ordinatione vel approbatione Ecclesiæ producere potest.

5. Grave peccatum Deo valde injuriosum, & Reipublicæ imprimis noxium est superstitio, ad quam reprimendam & extirpandam ferventur ea quæ Sixtus V. in Bulla cæli & terræ statuit.

T I T U L U S X V.

De Exorcismis.

I.

Licentiam exorcizandi à Nobis adeptus purâ & mundâ conscientiâ magnâque humilitate ac fide ad id muneris obeundum accedat, in ejusdemque functione graviter, piè ac religiosè se gerat, nec verba Ritualis Romani nostræve agendæ excedat.

2. Mulieri Energumenæ Exorcismum adhibiturus id præstet duabus saltem personis probatæ vitæ præsentibus, ijsque, si fieri possit, Energumenæ consanguineis aut affinibus.

3. Quanquam Exorcismorum usus ex divinâ Institutione, Apostolica traditione & universali Ecclesiæ consuetudine & præscripto, pro expellendis ex humano corpore dæmonibus, ædibus illorum infestatione liberandis, pro varijs damnis ac malis, quæ per tempestates, bestias noxias, venena vel quâvis aliâ ratione inferri solent, avertendis, utilis omninò sit & salutaris, eorundem nihilominus abusus tot ac tanta peperit incommoda, ut non levis cautela adhibenda sit.

4. Quare nullus omnino in Civitate ac Diœcesi nostrâ Paderbornensi posthac præsumat exorcizare, vel judicare, an aliquis sit, vel non sit obsessus, sine nostra nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis facultate per præsentos seu alias scripto obtentâ.

5. Ne verò nostra hæc inhibitio indigentibus incommoda sit, præsentium tenore permitimus Pastoribus ad curam animarum, & Pastoralia Sacramenta administranda nostrâ Episcopali auctoritate ordinariâ approbatis, ut in omnibus locis sui districtûs Exorcismos adhibere queant.

6. Licentiam porrò Exorcismis utendi à nobis, vel ante dicto nostro Vicario adeptus, & deinceps adepturus, licet operetur in persona Ecclesiæ, & eatenus ejus preces sint Deo gratæ & exaudiantur, sit nihilominus purâ & mundâ cum primis conscientiâ, profundâ humilitate ac ferventi in Deum fide, & fiducia in divina tutela & ope, orationi & Jejunio alijsque sub ijsdem comprehensis pijs operibus deditus, quibus homo contrâ maleficia & dæmonis machinationes maximè præmunitur, ad id muneris obeundum accedat, in ejusdemque functione graviter piè ac religiosè se gerat, nec alijs quàm Rituali Romano Diœcesi huic nostræ accommodato præscriptis utatur Exorcismis, precibus & cærimonijs, quantumcunque piæ & bonæ appareant, sine nostrâ nostrivè Vicarij supradicti permissione.

6. Non temerè credat Exorcista aliquem esse obsessum, intoxicatum, aut locum infestum, aut Spiritum vagari, cum cæcitas & credulitas hominum millies in ejusmodi vel errârit, vel malitiâ fraudem texuerit, uti frequens docet etiamnum experientia. Proinde neque facile adhibeat Exorcismos, nisi signis prudenti medicorum, suo aliorumque maturo Doctorum Judicio examinatis perspicuè constet, esse Energumenum aut maleficio affectum &c. multò minus morbos hominum, pecorum languores, aut damna possessionibus illata statim incantationibus, aut maleficijs attribuat, nec homines dum id ordinariè existimant, in ista sinat hærere opinione nimè verò confirmet, ne frustra remedia Ecclesiæ ad alios fines & effectus, quàm ordinata sunt, adhibeantur cum periculo contemptis, dum speratos effectus sed indebitos non producant.

7. Quamvis evidenter cognosci nequeat, quando homo à dæmone obsessus, vel maleficio sit intoxicatus, certiora tamen mali prioris indicia sunt, si linguâ peregrinâ pluribus verbis loquatur, vel loquentes intelligat, si scientiam legendi, scribendi, cantandi artificiosè sine prævia in-

structione

structione monstret, si distantia & occulta patefaciat, vires suprâ ætatis suæ seu conditionis naturam exerat, præsertim si, eum remittit afflictio, nesciat ut antea de occultis respondere, si iussus invocare nomen Dei, aut orationes pias dicere, id facere nequeat, si horreat & contremiscat, quando ipso in seio adhibentur Sanctorum Reliquiæ, Crucis signum, aqua benedicta, & his similia, quæ ex probatis auctoribus Exorcista nosse studebit. Proderit etiam occultè & discretè causas inquirere, ob quas dæmon putetur ingressus, aut afflictus maleficio affectus, quæ licet aliquando sint solius Dei gloria, & afflictio augmentum meriti, ordinariè tamen causa sunt peccata, videlicet desperatio ex amissione bonorum temporalium, nimia cum dæmone vel cum hominibus, qui cum eo commercium habent, familiaritas, parentum vel aliquorum de maleficio suspectorum mala dæmonis imprecatio, in superstitionem propensio, gravis alicujus criminis confessione nondum expiati, aut voluntariè in eadem omissi conscientia, & in tali statu sacræ Eucharistiæ sumptio, nimia ex scrupulis anxietas, per quam, nisi à peritis Confessarijs maturè occurratur, miseri homines ad varias perturbationes & desperationem adiguntur. Signa verò particularia maleficij præter insolita Symptomata, & effectus corporis accedente Judicio expertorum medicorum etiam sunt, si morbus præcedentibus minis alicujus personæ suspectæ subitò fuerit exortus, si in corpus afflicti ingesta deprehendantur talia, quæ naturæ vi inferri aut generari in eo non possunt.

9. Itaque dum Exorcista his ex signis comperit aliquem Energumenum aut intoxicatum esse, non rejiciat propterea naturalia remedia, confert enim sæpè atræ bilis expurgatio, idè licet primas det Spiritualibus, permittat tamen afflictio ex præscripto Medici uti medicinis idoneis à se prius benedictis ad hypochondriæ malum minuendum, ipse tamen eas non adhibeat, sed Spiritualia, quæ ut feliciorum successum habeant, conscientiam peccatorum maculis purgatâ in oratione ad Deum, fervente Symboli Apostolici recitatione, nec non Jejunijs alijsque carnis afflictionibus aliquot dies se exercent, sibi que persuadeat sine ejusmodi præparationibus sæpè parùm aut nihil profici, juxta testimonium Christi: hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione & Jejunio. Dein Exorcismos adhibeat juxta agendæ nostræ formam præscriptos, impressionem signi Crucis, Reliquias Sanctorum, Agnum Dei, ut vocant, aquam & cereum benedictum, panes sacros, palmas, salem & alia ejusmodi usitato ritu Ecclesiæ benedicta. Sæpiùs verò utatur signo Crucis, sed cum reverentia & attentione rei signatæ, id est, passionis & mortis Christi Domini, hoc enim vim magnam habet, & adfert homini fiduciam & defensionem, dæmoni verò terrorem incutit, eumque in fugam agit.

10. Quia non suis viribus aut potentia sed solius Dei Misericordiâ & Christi meritis nixus adversus diabolum, Dei & humani generis infestissimum inimicum omnis Exorcista arma suscipit, hinc ab omni fastu & vanæ gloriæ ostentatione sit alienus, Caveat adhuc in Exorcismis à ritibus & rebus ab Ecclesia non approbatis; siquidem Orationes proprio ingenio compositæ suspectæ esse solent, & non tam efficaces, quàm si Ecclesiæ auctoritate & jussu instituantur. Nullis Jocos, superfluis & nugatorijs interrogationibus, nec ad vana & curiosa edicenda Diabolum adjuret, sed solum ad ea, quæ ad rem pertinent, & ad augendam Dei gloriam & solamen afflictionis erunt convenientia, videlicet de numero, nomine Spirituum obsidentium, tempore & modo, quo ingressi sunt, de causa ingrediendi, & alijs ejusmodi, & an detineantur in corpore ob magicam aliquam operam aut signa malefica, quæ si obsessus ore sumpserit, evomat, vel si alibi fuerint disposita, ea manifestet, ut inventa comburantur. Exorcismos igitur legat, & faciat cum imperio & auctoritate, magnâ fide, humilitate & fervore, & quibus sacris verbis aut signis advertit dæmonem magis urgeri, ijs magis & crebriùs instet; si autem viderit obsessum aliquâ corporis parte commoveri, pungi, aut tumorem apparere, ibi Crucis signum & aquam benedictam, quæ semper in promptu esse debet, adhibere non intermittat, servato tamen semper decore & honestate, & salvâ etiam rerum sacrarum Reverentiâ. Proinde si coram Sacrà Eucharistiâ fieri contingat Exorcismos, nullo modo ea corpori Energumeni, sed Sanctorum Reliquiæ debitâ cum Reverentia & decore applicentur. Quia verò dæmon, teste S. Cypriano, citius & segnius, quem obsidet, deserit, prout vel fides patientis adjuvat, vel gratia curantis aspirat, debet Exorcista, quando jam se ipsum ritè ad hoc munus disposuit, etiam curare, ut ex parte afflictionis non sit defectus; curet itaque diligentissimè, ne afflictus spretis Ecclesiæ Ministris ad magos, ariolos, divinatores vel quoscunque Exorcistas Laicos pro levamine recurrat, aut remedijs superstitionis
utatur

utatur. Unde Pastores Vice Pastores, Concionatores, Catechistæ & Confessarij sæpius & graviter explicent illius peccati malitiam, & pericula incidendi in plenam servitutem ipsius Dæmonis, quibus se tali modo obijciunt.

II. Quoniam non omni spiritui facilè leviterque est credendum ob multiplices easque frequentissimas, quæ in hujusmodi visis & maleficiorum denunciationibus intervenire solent, tum malignorum hominum fraudes, tum diabolicas illusiones, idcirco ut eæ melius discernantur, sequentes præscribimus regulas diligenter observandas.

1. Effectus, qui solertiâ & ingenio humano fieri potest, vel aliquando positus est, suspectam facit opinionem de Spiritu vel maleficio.

2. Is qui denuntiat visâ quædam vel infestas actiones aut maleficia, diligenter exponendus est, fœmina an vir, juvenis an senex, timidæ complexionis aut pusilli animi an generosi sit, item an tristis & melancholicæ an lætæ sit naturæ & morum, pro qualitate enim denuntiantium, minor est denuntiationi fides habenda.

3. Si primus denunciatus haberi nequeat, suspecta redditur denunciatio & plerumque falsa.

4. Sin primus denuntians reperitur, more iudicibus usitato, varijs quæstionibus etiam vagis & alienis est examinandus, & iterum alio ordine & mutatis ante dictorum adjunctis ac subtiliter excutiendus, an vacillet narratio vel suis alicubi dictis repugnet, tunc enim fallacia certò credi potest.

5. Videndæ circumstantiæ primæ personæ denuntiantis, an sit pauper, avida lucri, improbæ vitæ, malè educata, amans otij, contentionum & inimicitiarum: hæc enim suspitionem falsi movent prudentibus.

6. Destitue terrorè interdum denunciatus conveniri debet, & onere cautionis de infamiâ gravandus, si constanter asseveret Spiritum quempiam visum, & si junior ætate, virgine, si adultus carcerum minis, similive pœnâ ad veritatem cogendus.

His siquidem Regulis plurimæ deteguntur fraudes, ad quas natura hominum lapsa nimis est proclivis.

12. Ubi verò omnibus maturè examinatis, vera Spirituum visio comprobata fuerit, mali à bonis hiscè signis uti certioribus, potissimum solent discriminari.

1. Si ad præsentiam vel usum rerum sacrarum diffugiat, ut coram SS. Eucharistiâ, ad asperisionem aquæ benedictæ, ad usum signi crucis, ad invocationem nominis J E S U, Beatissimæ Virginis Mariæ, aut alicujus Sancti, ad usum sacrarum Reliquiarum, sacræ Imaginis, Agni Dei, cerei benedicti, Stolæ sacræ, & similibus quibus Ecclesiâ uti consuevit contra diabolicas fraudes amuletis, quæque veræ Religionis Catholicæ sunt certa signa, tunc enim exploratum redditur Spiritum esse malignum, item, si hujusmodi dissuadeat aut improbet.

2. Si dicat aut ingerat ea, quæ sunt contra fidem, vel doctrinam Ecclesiæ, vel quæ à moribus & Regulis Sanctorum sunt aliena.

3. Si pravam, falsam aut frivolam prætexat apparitionis suæ causam, ut, quòd ex Imperio alicujus magi redeat, vel ut denunciaret seu manifestet aliqua curiosa vel noxia.

4. Si sermonibus suis hominem incendat ad superbiam, vanam gloriam, inobedientiam, rixas, nimiam animi præsumptionem, desperationem aut alios similes affectus inordinatos.

5. Si prohibeat sua tractari cum superioribus Ecclesiasticis, aut ijs exponi, ut Episcopo loci aut ejus vices gerenti, Confessario aut alijs, non enim boni Spiritus quærent tenebras, nec volunt ordinatum agendi modum & in Ecclesiâ usitatum vel à SS. Patribus præscriptum inverti & immutari.

6. Si blandè accedat initio, postea verò terrorem incutiat, anxietatem, desolationem & perturbationem animi, quemadmodum enim boni Spiritus, etsi initio aliquid terroris adferant, suâ præsentia tamen ante recessum illuminant, solantur & tranquilliant animos illorum & ad salubriora ac sanctiora disponunt, quibus apparent, ut passim testatur sacra Scriptura, ita contra Spiritus maligni solent initio blandè se insinuare, sed in decessu in animo horrorem, perturbationem & inclinationem aliquam malam relinquere.

7. Si in formâ tetra aut abjectâ appareat, ut in formâ Æthiopsis, canis, hirci, serpentis, bufonis aut similis animalis vel cum fœtore, tumultu, horrore seu clade discedat, vel etiam si appareat in formâ humanâ sed monstrôsâ cum pedibus cornicis, bovis, aut equi vel sit staturæ proccæ, vel nimis exilis, vix enim existimandum est, dæmonem in humanâ formâ divino permisso apparere, nisi cum notabili signo alicujus deformitatis.

8. Si quando præstitum fuerit, quòd subsidij causâ petierit, rursus alijs occasionibus frivolis quæstis redeat, animæ enim justorum, quæ ignibus purgatorijs expiantur, ubi pro illis satisfactum fuerit, aut non redeunt, aut semel tantum, ut gratias agant. Dæmones verò quia paucis congressibus nequeunt consequi suum finem, quærent varias redeundi occasiones, ut tandem homines decipiant, in peccata & barathrum desperationis aut in superbiam & præsumptionem nimiam pertrahant.

Quare cum frequenter apparent ejusmodi animæ sive Spiritus, earum nomine suspectum est habendum objectum visum, ac meritò semper observanda monitio S. Antonij: cum aliqua obtulerit sese visio, inquit, audacter requirite, quis sit ille & unde veniat, ac sine mora, si Sanctorum fuerit revelatio, angelicâ consolatione timor vertetur in gaudium; si verò diaboli fuerit oblata tentatio, fidelis animæ percuntationibus evanescet.

P A R S